

Англис тилинен кыргыз тилине өткөн сөздөр жөнүндө

М. А. Анарбаев

Доцент

Жусуп Баласагын атындагы КУУ.

Факультеттер аралык чет тилдери кафедрасы

Email: mirsaid1955@gmail.com

Өзөктүү сөздөр: Блок; Бюджет; Партнер; Инвестор; Пикник; Ковбой; Комфорт; Лидер;

Аннотация: Бул илимий макалада англис тилинен кыргыз тилине өткөн, күндөлүк турмуш тиричиликте колдонулуучу сөздөр жана англис тилиндеги терминдер катары калыптанып калган эл аралык терминдер, иликтенип, алардын кыскача англисче-орусча-кыргызча түшүндүрмө сөздүгү түзүп чыгылды. Изилдеп, иликтенип аныкталган сөздөрдүн саны 155 ти түздү жана алар төмөндөгү жети топко бөлүндү; Аскердик терминдер, Спорттук терминдер, Саясий терминдер, Экономиколык терминдер, Техникалык терминдер, Илим, адабият жана искусствого таандык терминдер, Күндөлүк турмуш тиричиликте колдонулуучу терминдер. Макалада белгилүү бир тилдин сөздөрүнүн, терминдеринин экинчи бир тилге кандай шарттарда жана кандай тарыхый доордо өтүп, калыптанып, эл аралык терминдерге айланып калыш себептерин жана ааламдашуу доорунда, илим-билим өнүгүп, учурдагы күндөлүк жашоо- турмушта жаңы технологияларды колдонууда англис тилинен кыргыз тилине өткөн сөздөрдүн жана эл аралык терминдердин ээлеген орду жөнүндө баян кылынды. Түзүп чыгылган англисче- орусча-кыргызча түшүндүрмө сөздүгү чакан форматта басмадан чгарылып жалпы колдонуучуларга сунуш куылынат

Заемствованные английские слова в кыргызском языке

Анарбаев М.А.

доцент КНУ им. Ж.Баласагына.

Межфакультетская кафедра иностранных языков

E-mail: mirsaid1955@gmail.com

Ключевые слова: Блок; Бюджет; Партнер; Инвестор; Пикник; Ковбой; Комфорт; Лидер.

Аннотация: В данной научной статье исследовано заимствованные английские слова и международные термины в кыргызском языке, которые применяются в повседневной жизни. Составлен краткий англо-русско-кыргызский толковый словарь. Количество исследованных заимствованных слов и терминов составил 155 единиц и были распределены на следующие семь категорий: Военные термины, Спортивные термины, Политические термины, Экономические термины, Технические термины, Научные термины, термины относящегося к литературе и искусству а также Термины переменяемые в повседневной жизни. В статье даны разъяснение при каких исторических, экономических, культурных условиях и предпосылках слова и термины одного языка заимствуется другим языком, даны разъяснение на процесс их формирования. Так же раскрыты значение применение заимствованных английских слов и терминов в повседневной жизни при условиях глобализации и новой технологий. Составленный краткий англо-русский- кыргызский толковый словарь будет издан в маленьком формате и предложен к пользователям.

English borrowing words in Kyrgyz language

Anarbaev M.A.

KNU after the name of J. Balasagin.

Inter-faculty department of foreign languages

Assistant professor.

E-mail: mirsaid1955@gmail.com

Keywords: Block; Budget; Partner; Investor; Picnic; Cow-boy; Comfort; Leader;

Annotation: In this scientific article, researcher studied English borrowing words and international terms in the Kyrgyz language that are used in everyday life. Compiled a brief Anglo-Russian-Kyrgyz vocabulary. The number of researched words and terminological terms are 115 and they were divided into 7 groups. Military terms, Sport terms, Economic terms, Technical terms, Scientific terms, Terms are relative in literature and art, and Variables words which are used in everyday life. The article provides explanations in relation to any historical, economic and cultural conditions and the prerequisites of the word and the terms of one language are borrowed by another language, an explanation is given on the process of their formation. The use of borrowed English words and terms in everyday life under the conditions of globalization and new technologies are also revealed. A compiled English-Russian-Kyrgyz explanatory dictionary will be published in a small format and offered to users.

Тил илимине болгон кызыгуу,анын улуттар аралык мамилелердин куралы катары калыптанышы,өнүгүү тарыхы, ааламдашуу учурундагы түрдүү улут тилдеринин бири бирине тийгизген таасири , өзгөрүүлөрү боюнча тил илиминин окумуштуулары тарабынан изилдөөлөр, талкуулар өткөрүлүп, илимий эмгектер жаратылып келе жаткандыгы баарыбызга белгилүү. Бул илимий макалада негизги сөз англис тилинен кыргыз тилине түрдүү мезгилдерде жана түрдүү шарттарда өткөн саясий, маданий,экономикалык, спорттук жана күндөлүк турмуш шартында кеңири колдонулуп келе жаткан лексикалык терминдер жөнүндө болмокчу.Бир тилдин экинчи башка бир тилге тийгизген таасири жана анын сөз байлыгына , улут өкүлдөрүнүн күндөлүк турмуш шартында кеңири колдонуусуна өтүшү саясий, экономикалык, маданий байланыштарга, тарыхый жараяндарга көз каранды болуп келген.¹

Тарыхта белгилүү болгондой эле Улуу Британиянын бардык тараптан өнүгүүдө башка мамлекеттерге салыштырмалуу бир топ алга озуп кетүүсү, дүйнөнү бөлүштүрүүдөгү ээлеген орду бөлөк улут тилдерине да өз таасирин тийгизбей койгон жок. Англис тилинин дүйнөлүк тилдердин бирине айлануусуна,Улуу Британиянын өткөн кылымдарда жүргүзүп келген колониялык саясатынын түздөн-түз таасир тийгизгендиги тарых барактарынан бизге белгилүү.¹ Советтер Союзунун тушунда, жалпы билим берүү мектептеринде чет тилдерин окутууга коюлган талаптар менен, эгемендүүлүккө ээ болгон 25 жылдан берки мезгилдеги коюлган талап жана зарылчылыктардын ортосунда арийне, чоң айырмачылык бар.

Тилдин өнүгүү жараянында башка тилдерден өтүп келген эл аралык терминдер жана лексикалык элементтер акырындап жүрүп отуруп ошол тилге сиңип , анын ажыралгыс бир бөлүгүнө айланат. Мурдакы Советтер Союзунун курамындагы элдердин тилдерине, анын ичинде Кыргыз тилине да чет тилдердин сөздөрү жана эл аралык терминдер орус тили аркылуу кирип келген. Кыргыз тилиндеги илимий терминологиянын тегеригинде, ошондой эле саясий документтерде, иш кагаздарында, басма сөздө пайдаланылган айрым сөздөр туурасында коомчулугубузда ачык талаш-тартыштар орун алып келет.Жазма речибизге чоочун сөздөрдүн көп кирип, көнүмүш сөздөрдүн андан сүрүлүп атканына нааразылык билдиргендер, терминдердин оош-кыйыш, чалды-куйду колдонулганына (которулганына) күйүп-бышкан илимпоздор аз эмес.²

Соңку жылдары кыргыз адабий тилинин лексикасында бир кыйла оң-терс өзгөрүүлөр болду, асыресе орус тили аркылуу кыргызчага өткөн сөздөр өгөйлөнүп, алардын ордуна арапча фарсча сөздөр арбын колдонула баштады. Тилибизге кирген европалык теги бар терминдерди жерип, четке кагуу аракеттери улуттук интелегенциянын, айрыкча жалаң кыргызча жазып жүргөн журналисттердин, жазуучулардын, илимпоздордун, жана башка калемгерлердин арасында мурдагы жапырт орусташтыруу саясатына каршы маанайдын кучөп кеткенинен улам пайда болду. Экинчиден, бир гана кыргыз тилинен пайдаланган билимдүүлөрүбүз өз жазма речин жандандырууга аракеттенген кезде эне тилинин жаңы сөздөр жасоо жагынан мүмкүнчүлүктөрү барын туюнбай, элдик тилдин духуна шайкеш жаңы сөздөр жаратуу азабын тарткандан качып, тектеш түрк тилдеринен дапдаяр турган сөздөрдү алууга киришти.

Албетте кыргыз тили тектеш түрк тилдүү улут тилдеринин ичинде бай тилдердин катарына кирет. Бөлөк тилдерден: монгол, орус, араб, фарс тилдеринен анын ичинде англис тилинен өткөн сөздөр, кыргыз тилин андан ары байытты десек туура эле болот.¹ Башка тилден өтүп келген сөздөрдүн бардыгын эле кыргыз тилине которуу ар дайым эле түшүнүктүү, маанилүү сөздү бере бербейт. Мисал үчүн кээ бир лингвист окумуштуулар “Телевизор” деген сөздү “Сын алгы”, “Радио” деген сөздү “Үн алгы”, “Самолет” деген сөздү “Учак” ж.б.у.с. мааниде которуп, жалпыга маалымдоо каражаттарында колдонуп келишет.Кыргыз тилинде орус тилинен алынган сөздөр К.К. Юдахиндин сөздүгүндө 10,52 % болсо, Д.А. Магазаниктин “ Түркчө-орусча” сздүгүндө жалпы славян тилдеринен кирген 101 сөз бар, бул болсо 1% га да жетпейт, бирок Европа элдеринин тилдеринен алынган

¹ К.Дыйканов. Кыргыз тилинин тарыхы. Фрунзе.1980.

сөздөрү 8,2%, араб сөздөрү 29,8%, иран сөздөрү 2,97% экенин көрөбүз. Кыскасы, кыргыз тилинде орус сөздөрү 10,52% болсо, татар тилинде орус сөздөрү 33,85% түзөт. Демек татар тилинде орус сөздөрү үч эсе көп. Орус тили азыркы замандагы эң бай тилдердин бири болуп саналат. Анын лексикалык байлыгынан сөз албаган бир да тил болбосо керек. Бул тилдин лексикалык байлыгы, грамматикасынын тактыгы анын өзүнүн эмес, аны адегенде ушундай абалга жеткирип, байланыш функциясын көтөрүп, пайдалана алган орус калкынын өзү болуп эсептелет.¹ Жогоруда айтылгандай К.К. Юдахиндин 1965 жылы басылган Орусча-кыргызча сөздүгүндө орус тилинин эсебинен пайда болгон сөздөрдүн саны -3935; жалпы сөздүктүн 10,52% ды түзөт. 1940-жылы басылган сөздүктө орус сөздөрүнүн саны -1540 болгон, бул сөздүктүн 6,16% түзөт. Кыскасы өткөн 25 жылдын ичинде орус тилинен кирип келген сөздөрдүн саны 2,6% га көбөйгөн.²

Ар бир тилдин өнүгүшү тарыхый шарттарга, экономикалык, илимий-техникалык жана маданий өзгөрүүлөргө байланыштуу жана аларга түздөн-түз көз каранды экендигин төмөндөгү мисалдардан көрсө болот³. Дегеле бир жекече улуттун тили башка тилдерден бир дагы сөз, термин кабыл албастан, аларды колдонбостон, жабык абалда жашап өз алдынча өнүгө алабы? Албетте жок. Бул тил илиминин эч бир жобосуна да мыйзамдарына да дал келбейт.

Советтер Союзунун ыдырап, мурда анын курамындагы элдердин ар биринин өз алдынча эгемендүүлүккө ээ болуусу менен, өткөн чейрек кылымда биздин эне тилибизге да көптөгөн жаны, түрдүү тармактарда колдонулуучу англис тилиндеги сөздөр жана терминдер кирип келди. Бул көрүнүш өлкөбүздө Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик тил” жөнүндөгү Мыйзамын ишке ашырууда кедергисин тийгизип келет.

Тийиштүү органдардын бул көрүнүштөрдү жөнгө салууда, зарыл болгон иш-чараларды өткөрүүдө алсыздык кылып жатканы кейиштүү. Учурда көпчүлүк эл: “Мен ишканага, кеңсеге, жок дегенде канторго барамын”- дебейт. “Мен офиске (англисче office) барамын” дейт. “Азык –түлүктү (кыргыздар продуктаны деп эле айтышат) дүкөндөн, базардан эмес, мини маркеттен, супермаркеттен же болбосо гипер маркеттен сатып келдим” дешет. Мурда кеңсенин Катчысы, Секретары деп айтылчу. Азыр болсо “Офис менеджер” дешет. “Мобилдик телефонумдун кээ-бир операцияларын түшүнбөй Мегакомдун «кол центирине» (англисче Call center) чалып билип алдым” деп калышат. Көпчүлүк жаштар “Мейманкананын администрациясында иштеймин дебестен, “Ресшепсинде” (англис тилинде reception) иштеймин” деп айтышат. “ Фирмада супервайзер болуп (англисче supervisor) иштеп жатамын”. “Ал Германиядан Кыргызстанга бусиктерди (кичи автобустарды эмес) алып келип сатуу менен алектенет” (англисче bus-автобус) “Нефтотрейдерлердин айтуусуна караганда куйүүчү майлардын баасы жогорулайт экен”. Учурда телешоу,шоумен, тамашоу, дизайнер, клерк, микроволновка ж.б.у.с. деген терминдер кеңири колдонулуп келет.

1 Расторгуев Т.А. История Английского языка М 1969.

2 Ахматов Т.К. Кожобаев А.К. Атоолордун (терминдердин), сөз айкалыштарынын орусча-кыргызча сөздүгү. Бишкек 2006.

3 К. Дыйканов. Кыргыз тилинин тарыхы. Фрунзе 1980.

Интернет, ноутбук, айфон, ватс ап, смс, твиттер, ютуб, инстаграмма, одноклассник, вебсайт, фейсбук, фотошоп деген терминдер мектеп окуучуларынан өйдө колдонушат. Кээде теледен төмөндөгүдөй жарнактарды көрүүгө болот. “Элитстрой компаниясы шаардын ыңгайлуу районунда курулган “твин хауздан” 2-3 бөлмөлүү батирлерди жана 12 этажда жайлашкан ыңгайлуу

“пентхауздун” сатат. Кечкисин борбор калаабызды аралап сейилдесениз, мекемелердин, дүкөндөрүн, кафе ресторандардын, тейлөө ишканаларынын эшик каалгаларынын үстүнө, капталдарына, кызыл-жашыл чырактар менен кооздолуп, көз жоосун алган чет тилдерде жазылган, түрдүү наамдарды көрөсүз. Аргасыздан кээде бул шаар чындап эле Кыргызстандын борборубу же бөлөк бир мамлекетке келип калдымбы деген ой келет кишиге.

Арийне, заманбап өзгөрүүлөрдөн артта калууга болбойт. Бирок көпчүлүк эл түшүнсө да түшүнбөсө да мындай көрнөк-жарнактардын кеңири жайылышы жогоруда белгиленип кеткендей Мамлекеттик тил Мыйзамына туура келбейт. Канткен менен өнүгүү процесси улана берет. Эне тилибизге бөлөк тилдерден тынымсыз түрдө кирип жаткан керектүү керексиз лексикалык элементтерге бөгөт коюу, айды этек менен жабууга тете.

Ошентсе да тийиштүү компетенттүү органдардын Мамлекеттик тил жөнүндөгү Мыйзамдын так аткарылышын тыкыр көзөмөлдөөсү зарыл деп ойлойбуз. Англис тилинен кыргыз тилине өткөн сөздөрдү, терминдерди иликтеп изилдөөдө адегенде “Чет тилдеринин сөздүгүн” иликтеп чыгууга туура келди. Белгилеп кетүүчү жагдай бардык изилденип чыккан терминдер жана сөздөр накта англис тилине таандык деп айтууга болбойт. Себеби адлардын кээ бирлери ошол эле байыркы латын, француз, испан, грек жана башка тилдерден англис тилине өтүп, бир нече тилдердин орток сөздөрүнө жана терминдерине айланган. Мисал үчүн: пилот (pilot), такси (taxi), гараж (garage), полиция (police), анализ (analyze), ревизия (revision), политика (policy), спорт (sport), адрес (address), республика (republic) ж.б.у.с. көптөгөн саясий, медициналык, техникалык жана башка терминдер француз, немис, испан, грек, италия, орус ошондой эле кыргыз тилинде да котормосуз колдонулуп келет. Кыргыз тилинде элдин күндөлүк турмуш тиричилик шартында, жалпыга маалымдоо каражаттарында колдонулуп келе жаткан англис тилинен кыргыз тилине өткөн сөздөрдүн жана терминдердин англисче-орусча-кыргызча түшүндүрмө сөздүгү төмөндөгү тематикалык топтор боюнча түзүп чыгылды. Алардын жалпы саны 155 сөздү түздү.

Аскердик терминдер:

General- генерал- генерал (аскердик жогорку чин).

Revolver- Рувольвер- Рувольвер (тапанча).

Sniper- Снайпер- Снайпер (көзгө атар мерген).

Tank- Танк- Танк (аскердик чоң калибрдүү ок атуучу, кыйратуучу машина).

Спортук терминдер:

Box- Бокс- Бокс (мушкер, бокс аянтчасында атайын эрежелерге баш ийүү менен мушташуу, спорттук мелдеш).

Basket- ball- Баскетбол- Баскетбол (торго кол менен топ салып ойнолуучу спорттун түрү).

Boxer- Боксер- Боксер (спорт. Мушкер).

Boots- Ботсы- Ботсы (футбол ойногондо кие турган бут кийим).

Cross- Кросс- Кросс (спорт. жолсуз өңгүл-дөңгүл жерлер менен чуркоо).

Champion- Чемпион- Чемпион (спорт. Бардыгын жеңип биринчиликти ээлөө).

Foot-ball- Футбол- Футбол (футбол талаасында командалык оюн)

Finish- финиш- финиш (аягы)

Match- матч- матч (спорттук мелдеш).

Record- рекорд- рекорд (спорттук мелдеште дүйнөлүк көрсөткүчтөн да озуп кетүү).

Goal- Гол- Гол (спорт. утуш, топту дарбазага кийирүү).

Hand-ball- Гандбол- Гандбол (спорт. Кол менен ойнолуучу топ оюну).

Handicap- Гандикап- Гандикап (спорт. 1.күчтүүлөргө теңөө максатында начарларга берилген жеңилдик. 2.аламан байге).

Knock-out- Нокаут- Нокаут (спорт.бокста аябай катуу уруп эстен тандыра жыгып салуу).

Out- аут – аут (чектен четке чыгып кетүү).

Round- Раунд- Раунд (бокста бир жолу мушташуунун мөөнөтү).

Record man- Рекордсмен- Рекордсмен (спорт. Эң жогорку көрсөткүчкө ээ болгон спортчу).

Ring- Ринг- Ринг (бокс аянтчасы).

Sport- спорт- спорт (жарышуу, мелдешүү, күч сынашуу, дене -тарбиясы).

Start- старт- старт (баштоого уруксат беүү, баштоо).

Short- шорты- шорт (жайкысын кийилүүчү кыска шым).

Sportsman- Спортсмен- Спортсмен (спорт менен шугулдануучу киши).

Sprint- Спринт- Спринт (кыска аралыка чуркоо).

Starter- Стартер- Стартер (1.спорт.жарыштын башталышына белги берүүчү киши.2.тех.маторлорду механикалык жол менен жүргүзүү).

Trainer- тренер- тренер (машыктыруучу).

Tennis- Теннис- Теннис (спорттук оюун).

Volley- ball- Волейбол- Волейбол (спорттук оюун).

Water-polo- Ватерполе- Ватерполе (спорт. Суунун үстүндө топ ойноо).

Yacht- Яхта- Яхта (парустуу кайык).

Yacht-club-Яхт-клуб- Яхт-клуб (суу спортун жүргүзүүчү уюм).

Yachtsman- Яхтсмен- Яхтсмен (суу спорту менен алектенчү спортчу).

Саясий терминдер:

Apartheid- апартеид- апартеид (бөлүнүп, обочолонуп жашаа, рассалык саясий кодолоо)

Block- Блок- Блок (саясий топ).

Blockade- Блокада- Блокада (саясий, экономикалык, аскердик блокада).

Boycott- Бойкот- Бойкот (экономикалык же саясий күрөштүн бир түрү).

Export- экспорт- экспорт (товарды тышка чыгаруу).

Interview- интервью- интервью (саясий же коомдук ишмер менен журналистин маеги, жумушка кабыл алууда аңгемелешүү).

Leader- лидер- лидер (башчы, саясий партиянын жетекчиси)

Meeting- митинг- митинг (бийликке нааразы болгон элдин чогулуп саясий талаптарды коюусу, же болбосо башка иш-чараларга байланыштуу митинг өткөрүү)

Klan- Клан- Клан (Шотландиялыктардын жана Ирландиялыктардын уруу общинасы).

Lord- Лорд- Лорд (Англиялык дворяндардын укумдан тукумга калуучу титулу).

Opposite- Оппозиция- Оппозиция (каршылаш болуу.м.ү.парламенттик оппозиция).

Policemen- Полисмен- Полисмен (АКШ жана Англияда полиция кызматкерлери)

Press-conference- Прессконференция- Прессконференция (маалымат жыйыны).

Sheriff- Шериф- Шериф (АКШ жогорку административдик жана соттук мансаптар киши).

Экономикалык терминдер:

Bunk-note- Банкнот- Банкнот (ишканада акча ордуна жүрүүчү процентсиз банк билети).

Budget- Бюджет- Бюджет (мамлекеттин же ишкананын киреше чыгаша каржысын алдын ала эсептөө).

Cheque- чек – чек (банктардан накталай акча алуучу документ).

Clearing- Клиринг- Клиринг (тышкы соода, колмо-кол акча бербестен жүргүзүлгөн төлөмдөр).

Dollar- Доллар- Доллар (АКШ нын улуттук валютасы).

Dumping- демпинг- демпинг (товарларды өндүрүү баасынан төмөн баада сатуу).

Export-экспорт-экспорт (товарды тышка чыгаруу)

Industry- индустрия- индустрия (завод, фабрика жана электростанциялардагы өдүрүш)

Gallon- Галлон- Галлон (АКШ да жана Англияда суйук жана чубурма заттарды өлчөөчү 4.5 л. ге барабар чен).

Importer- Импортер- Импортер (чет өлкөдөн товар алып келүүчү киши).

Invest- Инвестиция- Инвестиция (мамлекетке же ишканага акча салуу).

Investor- Инвестор- Инвестор (мамлекетке же ишканага акча салуучу киши).

Partner- Партнер- Партнер (шерик, өнөктөш).

Standard- Стандарт- Стандарт (белгилеп койулган үлгү, талап).

Shilling- Шиллинг- Шиллинг (анг.майда акча.

Tender- Тендер- Тендер (объекттерди утуп алуу үчүн фирмалардын катышуусундагы конкурс).

Техникалык терминер:

Antifreeze- Антифриз- Антифриз (тех.тоңуп калуудон сактоочу суюктук).

Ballast- Балласт- Балласт (самолет жана кемени оодарбай алып жүрүүчү жүк).

Bulldozer- Бульдозер- Бульдозер (тех.жерди күрөгү менен жиреп түздөй турган машина).

Bunker- Бункер- Бункер (комбайындын дан толтуруучу бөлмөсү).

Buffer- Буффер- Буффер (тех. вагондорду катуу кагылышуудан сактоочу пружиналуу тегерек темир).

Combine- Комбайн- Комбайн (тех. түшүм жыйноочу машина).

Careen- Крен- Крен (самолет жана кеменин бир жака кыйшайуусу).

Economizer- Экономайзер- Экономайзер (отунду үнөмдөөчү прибор).

Escalator- Эскалатор- Эскалатор (жылма, жылып жүрүүчү тепкич).

Grader- Грейдер- Грейдер (тех. жолду тегиздей турган машина).

Grain- Джин- Ждин (пахтаны чигиттен ажыратуучу машина).

Lifter- Линтер- Линтер (чигит түгүн тазалоочу машина).

Lift- Лифт- Лифт (көп кабаттуу үйлөрдө адамдарды өйдө-ылдый ташуучу машина).

Napalm- Напалм- Напалм (өтө күйдүргүч желим сыяктуу бензин).

Radar- Радар- Радар (радиолакатор).

Seine- Сейнер- Сейнер (балык уулоочу кичинекей кеме).

Scraper- Скрепер- Скрепер (жер казуучу машине).

Stopper- Стопор- Стопор (тех. механикалык кыймылды токтотуучу нерсе).

Schooner- Шхуна- Шхуна (эки же үч мачталуу анча чоң эмес парустуу кеме).

Tanker- Танкер- Танкер (суйук заттарды ташуучу кеме).

Tram way- Трамвай- Трамвай (темир жол менен электр кубатынын жардамында жүргүнчүлөрдү ташуу).

Trawler- Траулер- Траулер (кичинекей кеме).

Trolleybus- Троллейбус- Троллейбус (электр кубатынын жардамы менен жүрүүчү автобус).

Tunnel- Туннел- Туннел (тоону тешип салынган жол).

Илим , адабият жана маданиятка таандык терминдер:

Bar II- Бар- Бар (физ. Атмосфералык басымдын бирдиги).

Batt- Ватт- Ватт (электр кубатуулугунун бирдиги).

Joule- Джоул- Джоул (физ. электр тогунун бир түрү).

Pamphlet- Памфлет- Памфлет (бирөөгө каршы жазылган курч макала).

Club- клуб – клуб (кино көрсөтүлүүчү, маданий иш-чаралар өткөрүлүүчү имарат).

Clown- Клоун- Клоун (маскарапоз, куудул).

Gentleman- джентельмен- жентельмен (мырза).

Jazz- Джаз- Джаз (өзгөчө аркестр).

Selection- Селекция- Селекция (талдоо, ылгоо жолу менен айбандардын асыл тукумдарын, өсүмдүктөрдүн жаңы сортторун жетиштирүү).

Alligator- Аллигатор- Аллигатор (крокодилдин бир түрү).

Albatross- Альботрос- Альботрос (деңиз канатууларынын бир түрү).

Anchovies- Анчоус- Анчоус (зоол.майда балыктын бир түрү).

Atoll- Атол- Атол (геогр.алкакка окшош жалпак арал).

Boston- Бостон- Бостон (АКШ дагы шаар, Жүндөн токулган кездеменин бир түрү).

Cockatoo- Какаду- Какаду (зоол. Тотукуштун бир түрү).

Flirt- флирт- флирт (мырзанын белгилүү бир убакытта айымга кылган өзгөчө мамилеси).

Gibbon- Гиббон- Гиббон (биолог.адам сыяктуу маймыл).

Gorilla- Горилла- Горилла (биолог. Адам сыяктуу чоң маймыл).

Iceberg- Айзберг- Айзберг (океанда сүзүп жүрүүчү муз тоо).

Jungle- Джунгли- Джунгли (тропик өлкөлөрдөгү чытырман токой).

Kangaroo- Кенгуру- Кенгуру (зоол.Австралияда жашоочу сүт эмизүүчү жаныбар).

Күндөлүк турмуш тиричиликте колдонулуучу терминдер:

Acres- акр- акр (Англияда жана АКШ да жер чени, бул 4047кв.м ге барабар).
Banked- Банкет- Банкет (сый тамак уюштуруу).
Bar I- Бар- Бар (кичинекей ресторандар).
Baronet- Барон- Барон (анг. титул, дворяндык наам).
Bacon- Бэкон- Бэкон (туздалган чочконун эти).
Bluff- Блэф- Блеф (куру кыйкырык, калп опуза).
Control- контроль- контроль (көзөмөл жүргүзүү)
Cocktail- коктейль- коктейль (аралаштырылып жасалган татуу ичимдик).
Comfort- комфорт- комфорт (өтө ыңгайлуу жана заманбап).
Canister- Канистра- Канистр (кошумча май куюп алып жүрүлүүчү челек).
Caoutchouc- Каучук- Каучук (резина жасоо үчүн иштетилчү каражат).
Cake- Кекс- (Кекс мейиз кошуп жасалчу нандын бир түрү).
Cow-boy- Ковбой- Ковбой (АКШ да малчы).
Conveyer- Конвейер- Конвейер (токтоосуз жүк түшүрүп же артып туруучу туруучу машина).
Converter- Конвертер- Конвертер (чоюндан болотту ажыратуучу айланма меш).
Container- Контейнер- Контейнер (бак, идиш, жүк ташууга ылайыкташтырылып жасалган темир кузов).
Concern- Концерн- Концерн (капиталистик монополиянын бир түрү).
Cottage- Котедж- Котедж (шаардын четине салынган кичине үй).
Detective- Детектив- Детектив (тыңчы).
Dockers- Докер- Докер (порттордо жү түшүрүүчү же жүк артуучу болуп иштеген киши).
Motel-мотель-мотель (жол четиндеги кичинекей мейманкана).
Gin I- Джин- Джин (арактын бир түрү).
Gangster- Гангстер- Гангстер (АКШ. Куралданган каракчы).
Jute- Джут- Джут (кабыгынан таар алынуучу өсүмдүк).
Liver- Ливер- Ливер (малдын өпкө, жүрөк, бөйрөктөрү).
Pajamas- Пижама- Пижама (үйдө кийилүүчү жука кездемеден токулган бешмант жана шым).
Pioneer- Пионер - Пионер (изилденбеген жаңы өкөгө биринчи болуп барып жашаган кишилер).
Plaid- Плед- Плед (чоң шалы жоолук, одеял)
Port- Порт- Порт-(кемелер токтоочу жай).
Puritan- Пуриган- Пуриган (диндик агымга катышкан адам).
Raid- Рейд- Рейд (рейд өткөрүү, кезексиз текшерүү өткөрүү).
Raider- Рейдер- Рейдер (күчкө салып басып алуу).
Safe- Сейф- Сейф (күйбөш шкаф).
Scalp- Скальп- Скальп (союп алынган баш тери).
Square- Сквер- Сквер (сейилдеп басуучу кичинекей бак).
Stand- Стенд- Стенд (буюмдарды өрсөтүү үчүн тамдын дубалына кадалып коюлуучу щит).
Tent- Тент- Тент (күндөн, жамгырдан коргоо үчүн жабылуучу кендир).
Velvet- Вельвет- Вельвет (баркыт сыяктуу кездеме).
Yankee- Янки- Янкилер (америкалыктарга коюулган лакап ат).
Yard- Ярд- Ярд (анг.узундукту өлчөчү ченем).
Reporter- репортер- репортер (телевидение, радио, газета редакцияларынын кызматчысы, журналист).
Picnic- Пикник- Пикник (компания болуп шаардан тышка чыгып эс алуу).
Roast beef- Ростбиф- Ростбиф (уйдун арка этинен жасалган тамак).
Service- сервис- сервис (кызмат кылуу, тейлөө).
Serve- Сервиз- Сервиз (тейлөө, кызмат көрсөтүү).

Колдонулган адабияттардын тизмеси.

1. Albert C. Bausch A. A history of the English language. London.1974.
2. Ахматов Т.К. Кожобаев А.К. Атоолордун (терминдердин), сөз айкалыштарынын орусча-кыргызча сөздүгү. Бишкек 2006.
- 3.Лехина В.Н. Словарь иностранных слов. Москва. 1964.
4. Мамытов Т. Заимствования в киргизском языке. Фрунзе. 1966.
5. Исенгалиева В. Интернациональная терминология в тюркском языке. “Современная тюркология” №5.1970.
- 6.К. Дыйканов. Кыргыз тилинин тарыхы.Фрунзе. 1980.
7. Rastorguev T.A. A history of the English language. M. 1969.
8. Radford E. Unusually words and how they came about. London.1960.
9. Oxford dictionary. London. 2000.
- 10.Чонбашев К.С. Влияние русского языка на киргизский язык. Фрунзе.1961.
- 11.Юдахин К.К. Русско-киргизский словарь. Фрунзе. 1940.